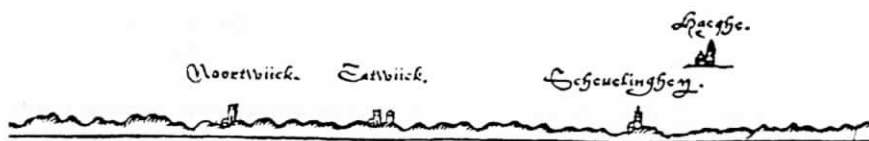

De voorganger van de vuurtoren

D. Parlevliet

sept 1996

In het jaar 1605 stond de Katwijkse vuurtoren op het punt van instorten. De zee had steeds meer duinen weggeslagen, waardoor de toren gevaarlijk dicht bij het strand stond. De Katwijkers gingen daarom naar de eigenaar van de duinen, de Domeinen, en vroegen of ze een nieuwe "vierboet" mochten bouwen. Deze zou 50 roeden, dat is 190 meter, landinwaarts komen. De bouw werd toegestaan en tot op heden trotseert deze nieuwe toren zand en stormen.

De huidige vuurtoren had dus een voorganger, waarvan we niet weten hoe hij er uit zag en wanneer hij werd gebouwd. Volgens het informatiebordje op de toren was de voorganger van hout, maar daar zijn toch vraagtekens bij te zetten. Schilderijen bestaan er niet van, maar er zijn wel oude prenten waarin we een glimp van de oude toren zien. Op de beroemde tekening van de Brittenburg uit 1572 staat een torentje getekend, dat op de huidige vuurtoren lijkt. Het is in ieder geval geen stellage van hout. De vuurtoren wordt ook genoemd in een oud zeemansboek uit 1592, "De Spiegel der Zeevaart". Hierin wordt beschreven hoe een zee-man de kust zag als hij van noord naar zuid voer: "Van Noordwijk tot Katwijk is het een mijl en (Katwijk) placht ook een scherpe (kerk)toren te wezen, maar hij is af en aan de westzijde staat een hoge vierboet, zo dat men die wel voor de kerktoeren mag aanzien". De vuurtoren was dus zo groot, dat hij vanaf zee verward kon worden met de kerktoeren. De kerk was net opgebouwd na de ver-

woesting door de Geuzen en had blijkbaar, net als tegenwoordig, een stompe toren. Het bouwjaar van de vuurtoren is onbekend. Toch kunnen we misschien via een omweg hier meer van te weten komen. Vóór 1500 was aan het formaat van de stenen te zien, in welke tijd ze waren gemaakt. In de middeleeuwen waren de stenen erg groot: de kloostermoppen. Later kon men stenen steeds heter bakken, waardoor ze sterker en kleiner werden. Zo is aan de buitenkant van de Dorpskerk te zien, dat bij de bouw in 1360 grote stenen van 29 cm gebruikt zijn. De Oude Kerk is in 1460 gebouwd van stenen van 19,5 cm. De Katwijkers zullen ongetwijfeld bij de bouw van de huidige vuurtoren de stenen gebruikt hebben van de gesloopte voorganger, want stenen waren duur. Aan de maat van die stenen is dan te zien wanneer de oude toren gebouwd werd.

Het eerste bezoek aan de vuurtoren was teleurstellend. Het gebouw was van binnen en buiten gepleisterd.

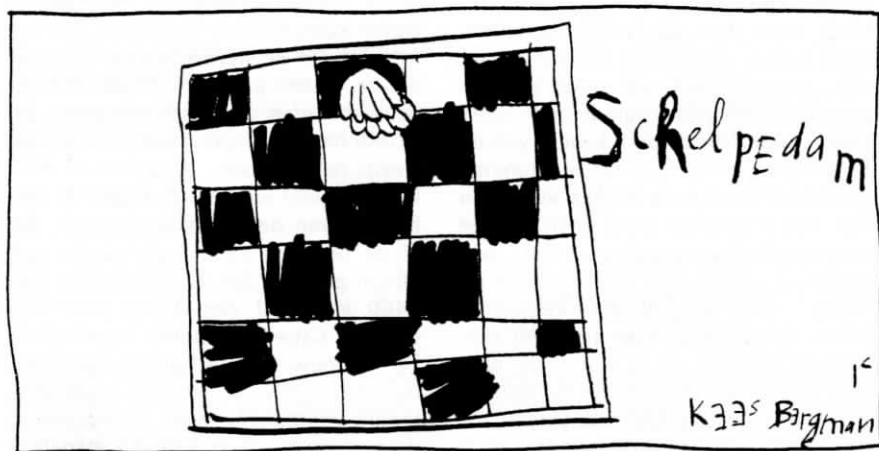
Alleen in enkele vloeren waren stenen zichtbaar, maar die waren niet oud. De beheerder wist echter nog een onge-rept plekje en daarom daalden we op een avond via een gammel trapje af in de kelder, een klein stoffig hok in de fundamenten van de toren.

En hier kwamen de stenen tevoorschijn: 20 cm groot, dus iets groter dan van de Oude Kerk. Volgens een geraadpleegde archeoloog werden deze stenen in de jaren 1420-1440 gemaakt. De voor-ganger van de vuurtoren kan dus in deze tijd gebouwd zijn. Een hard bewijs is nog het niet, omdat er ook wel ste-nen tweedehands werden gekocht. We zouden van meer plekken in de toren de afmetingen van de stenen moeten weten.

De bouw van zo'n dure toren past wel een beetje in deze welvarende eeuw.

Nieuwe kerken werden gebouwd en landerijen aan kerken en kloosters geschonken. De visserij was een belangrijk bron van inkomsten, zodat ook de beide Katwijken in deze wel-vaart hebben gedeeld. Ook de Oude Kerk werd in deze tijd gebouwd en zal voor een belangrijk deel door rijke Katwijkers zijn betaald. Misschien was de vuurtoren gebouwd naar het voor-beeld van Noordwijk (of andersom), want ook onze burens bouwden in 1445 hun vuurtoren.

Ook na de bouw van de nieuwe vuur-toren bleef de zee opdringen. In 1776 lag het strand nog maar vier meter van de kerkhofmuur. Toen stopte de zee en trok zich zelfs terug. Tientallen meters duin zijn er sindsdien weer bijgekomen, zodat vuurtoren en kerk voorlopig weer veilig staan.

ALS KIND HAD IK AL MEER VERSTAND VAN REIZEN & VERZEKEREN

 BERGMAN ASSURANTIE	 BERGMAN REISBURO	 BERGMAN BUSINESS TRAVELS	 BERGMAN PENSIOEN
Telefoon (071) 4074977	Telefoon (071) 4074450	Telefoon (071) 4016480	Telefoon (071) 4074977

Noordeinde 1, 2225 CS Katwijk, Fax (071) 4073088